

Από αυτό έπεται ότι δεν πρέπει να γίνει διάκριση, προς το σκοπό να εκτιμηθεί το παραδεκτό τους, μεταξύ λόγων που στηρίζονται σε στοιχεία που αναφέρονται μόνο στην αρχική αίτηση και λόγων που αναφέρονται σε στοιχεία τα οποία ρητώς επαναλήφθηκαν στις παρατηρήσεις που διατυπώθηκαν κατ' εφαρμογή του άρθρου 6 του κανονισμού 99/63.

2. Οι ομοιότητες που μπορεί να υφίστανται μεταξύ της νομοθεσίας περί ανταγωνισμού

κράτους μέλους και του συστήματος των άρθρων 85 και 86 της Συνθήκης δεν μπορούν σε καμία περίπτωση να περιορίσουν την αυτονομία, της οποίας απολαύει η Επιτροπή, κατά την εφαρμογή των άρθρων 85 και 86, και να της επιβάλουν να υιοθετήσει την ίδια εκτίμηση που υιοθετούν οι οργανισμοί που είναι επιφορτισμένοι με την εφαρμογή μιας τέτοιας εθνικής νομοθεσίας.

ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΤΟΥ ΓΕΝΙΚΟΥ ΕΙΣΑΓΓΕΛΕΑ

CARL OTTO LENZ

της 16ης Ιανουαρίου 1985 *

*Κύριε πρόεδρε,
Κύριοι δικαστές,*

Το CICCE — ομοσπονδία που αποτελείται, σύμφωνα με το καταστατικό της, από τις πιο αντιπροσωπευτικές ενώσεις των κινηματογραφικών επιχειρήσεων παραγωγής, διανομής και τεχνικών βιομηχανιών κρατών μελών των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, και που έχει ως αντικείμενο, μεταξύ άλλων, να διασφαλίζει την προστασία των συμφερόντων της βιομηχανίας του κινηματογράφου — υπέβαλε στην Επιτροπή, στις 3 Φεβρουαρίου 1981, αίτηση κατά την έννοια του άρθρου 3 του κανονισμού 17 της 6ης Φεβρουαρίου 1962, το οποίο ορίζει ότι:

« Αν η Επιτροπή διαπιστώσει, κατόπιν αιτήσεως ή αυτεπαγγέλτως, παράβαση των διατάξεων του άρθρου 85 ή του άρθρου 86 της Συνθήκης, δύναται να υποχρεώσει με απόφαση τις συμμετέχουσες επιχειρήσεις ή ενώσεις επιχειρήσεων να παύσουν τη διαπιστωθείσα παράβαση.

Προς το σκοπόν αυτόν, νομιμοποιούνται να υποβάλουν αίτηση:

- α) τα κράτη μέλη·

- β) πρόσωπα και ενώσεις προσώπων [φυσικά και νομικά πρόσωπα] που επικαλούνται έννομο συμφέρον.

Υπό την επιφύλαξη των άλλων διατάξεων του παρόντος κανονισμού, η Επιτροπή δύναται προ της εκδόσεως αποφάσεως κατά την παράγραφο 1 να απευθύνει στις συμμετέχουσες επιχειρήσεις και ενώσεις επιχειρήσεων συστάσεις για την παύση της παραβάσεως. »

Η προσφυγή έχει ως αντικείμενο τη συμπεριφορά, κατά την αγορά δικαιωμάτων μεταδόσεως από τις τρεις γαλλικές εταιρίες τηλεόρασεως — τη Société nationale de télévision française (TF 1), τη Société nationale de télévision en couleur Antenne 2 (A 2) και τη Société nationale de programmes France Région (FR 3) — έναντι των παραγωγών και διανομέων κινηματογραφικών ταινιών. Το προσφεύγον θεωρεί πράγματι ότι οι προαναφερόμενες εταιρίες παρέβησαν το άρθρο 86 της Συνθήκης ΕΟΚ καταχρώμενες το νομικό μονοπώλιό τους και καθορίζοντας — γεγονός

* Μετάφραση από τα γερμανικά.

που αποδείχτηκε από τη μέση τιμή — για τα δικαιώματα μεταδόσεως ταινιών ευτελείς τιμές αγοράς σε σχέση με την οικονομική αξία και το μέγεθος των προσφερομένων υπηρεσιών.

Η Επιτροπή — προς την οποία το Bureau de liaison des industries cinématographiques είχε ήδη διατυπώσει ταυτόσημη αιτίαση σε έγγραφο της 23ης Νοεμβρίου 1978 — εξέτασε την καταγγελία απευθύνοντας το Φεβρουάριο 1982 αιτήσεις παροχής πληροφοριών στο καταγγέλλον καθώς και στις τρεις προαναφερόμενες εταιρίες τηλεοράσεων. Ζητούσε μεταξύ άλλων τις ακόλουθες πληροφορίες: το κόστος παραγωγής των ταινιών και την απόσβεσή τους, τα ονόματα και διευθύνσεις των έξι ή επτά μεγάλων πωλητών δικαιωμάτων μεταδόσεως στη Γαλλία, για τους οποίους το καταγγέλλον βεβαιώνει ότι είναι σε θέση να διαπραγματεύονται τις τιμές τους, τις τιμές που καταβλήθηκαν από το 1979 έως το 1981 από τις τρεις γαλλικές εταιρίες τηλεοράσεως για τα δικαιώματα μεταδόσεως ταινιών, και τη μέση τιμή που καταβλήθηκε προς το σκοπό αυτό από τις εταιρίες τηλεοράσεως σε άλλα κράτη μέλη.

Αφού εκτίμησε το σύνολο των στοιχείων, ο γενικός διευθυντής ανταγωνισμού της Επιτροπής των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων κατέληξε στο συμπέρασμα ότι τα εν λόγω στοιχεία δεν επέτρεπαν να διαπιστωθεί η ύπαρξη παραβάσεως του άρθρου 86 της Συνθήκης ΕΟΚ. Αυτό το συμπέρασμα καθώς και η πρόθεση να μη δώσει συνέχεια στην υπόθεση κοινοποιήθηκαν στο προσφεύγον με έγγραφο της 12ης Ιουλίου 1983. Το τελευταίο αυτό έγγραφο ανέφερε πρώτον ότι στο επίπεδο των αρχών — λαμβάνοντας υπόψη την κυμαινόμενη οικονομική αξία των ταινιών, η οποία εξαρτάται από ορισμένο αριθμό παραγόντων (που αναφέρονται λεπτομερώς στο έγγραφο) — ήταν αδύνατο να προσδιοριστεί κριτήριο που να ισχύει για όλες τις ταινίες και προσέθετε ότι, για τον ίδιο λόγο και έχοντας υπόψη τη ratio legis του άρθρου 86, το εν λόγω άρθρο δεν μπορούσε να εφαρμοστεί στο τμήμα του προϋπολογισμού των εταιριών τηλεοράσεως που προοριζόταν για την αγορά κινηματογραφικών ταινιών για να διαπιστωθεί ότι το τμήμα αυτό ήταν αφύσικα ασήμαντο. Η ενδεχομένη κατάχρηση

όφειλε επομένως να αποδειχθεί σε σχέση με καθορισμένες ταινίες και μόνο στο μέτρο αυτό η Επιτροπή μπορούσε να κινήσει τη διαδικασία σε περίπτωση εφαρμογής αδικών τιμών. Το έγγραφο προσέθετε ότι δεν μπορούσε να γίνει σύγκριση, για τους σκοπούς του άρθρου 86, μεταξύ της τιμής που καταβάλλει η τηλεόραση για το δικαίωμα μεταδόσεως και του κόστους της ταινίας και, επίσης, ότι δεν μπορούσε καθόλου να δικαιολογηθεί η σύγκριση της τιμής αγοράς δικαιώματος μεταδόσεως με το αντίστοιχο κόστος τηλεταινίας. Τέλος, αφού διαβεβαίωνε ότι δεν θα παρέλειπε να παρακολουθεί την εξέλιξη της σχετικής με τις ταινίες καταστάσεως στη Γαλλία, η Επιτροπή παρείχε στο προσφεύγον τη δυνατότητα να διατυπώσει παρατηρήσεις επί της απόψεως αυτής εντός μηνιαίας προθεσμίας, σύμφωνα με το άρθρο 6 του κανονισμού 99/63 της 25ης Ιουλίου 1963, το οποίο ορίζει ότι:

« Όταν η Επιτροπή, έχοντας λάβει μια αίτηση σύμφωνα με το άρθρο 3, παράγραφος 2, του κανονισμού αριθ. 17, κρίνει ότι τα στοιχεία που έχει στη διάθεσή της δεν δικαιολογούν την αποδοχή της αιτήσεως, πληροφορεί σχετικά τους προσφεύγοντες και τους καθορίζει προθεσμία για να υποβάλουν γραπτώς τις ενδεχόμενες παρατηρήσεις τους. »

Το προσφεύγον αντέδρασε καταρχάς με έγγραφο της 29ης Αυγούστου 1983 με το οποίο ανέφερε κατά τρόπο πολύ γενικό ότι δεν ήταν σύμφωνο με το να μη δοθεί συνέχεια στην υπόθεση, προβάλλοντας ως αιτιολογία ότι τα επιχειρήματα της Επιτροπής δεν ανταποκρίνονταν στα πραγματικά περιστατικά και εκτιμούσαν κακώς τους όρους της κινηματογραφικής εκμετάλλευσης και τη ζημία που προκαλούν τα τηλεοπτικά δίκτυα στη βιομηχανία του κινηματογράφου.

Το προσφεύγον διατύπωσε επίσης άλλες παρατηρήσεις στις 13 Σεπτεμβρίου 1983. Αναφερόταν στην εκτίμηση της γαλλικής επιτροπής ανταγωνισμού (υπό το φως του γαλλικού δικαίου) επί των ενδίκων περιστατικών, η οποία περιέχεται σε γνώμη της 28ης Ιουνίου 1979, καθώς και στο γεγονός ότι ο σημερινός Πρόεδρος της Γαλλικής Δημοκρατίας δέχθηκε

κατά τη διάρκεια συνεντεύξεως ότι τα δικαιώματα μεταδόσεως που κατέβαλλε η τηλεόραση ήταν αφύσικα χαμηλά λόγω της καταχρηστικής εκμετάλλευσης δεσπόζουσας θέσης και ότι έπρεπε να ανατιμηθούν ώστε να προσεγγίσουν το μέσο επίπεδο κόστους παραγωγής τηλεταινίας. Εξάλλου, το έγγραφο τόνιζε ότι εφόσον είχε διαπιστωθεί γενικευμένη κατάχρηση, ήταν τουλάχιστο δυνατό να τεκμαίρεται η ύπαρξη πολλών ειδικότερων καταχρήσεων. Αν η Επιτροπή δεν διέθετε παρά τις πληροφορίες ως προς τις καταβαλλόμενες τιμές για τα δικαιώματα μεταδόσεως, όφειλε, σύμφωνα με το εν λόγω έγγραφο, να συλλέξει τις αντίστοιχες πληροφορίες από τις εταιρίες τηλεοράσεως, ενώ το προσφεύγον αναλάμβανε στη συνέχεια την υποχρέωση να υποδείξει την τιμή που καταβλήθηκε για καθεμία από τις ταινίες.

Σχετικά — μπορώ να το αναφέρω από τώρα — η γαλλική επιτροπή ανταγωνισμού, στην οποία απευθύνθηκε η γαλλική *Fédération de la production cinématographique*, δέχτηκε με την προαναφερθείσα γνώμη της, την οποία εξέδωσε βάσει των *ordonnances* της 30ής Ιουνίου 1945, του νόμου της 19ης Ιουλίου 1977 και του διατάγματος της 25ης Οκτωβρίου 1977, ότι οι τρεις γαλλικές εταιρίες τηλεοράσεως (που διαθέτουν από κοινού μόνιμο μονοπώλιο επί της μεταδόσεως ταινιών στην τηλεόραση) με την πολιτική τους στον τομέα της τιμής αγοράς των δικαιωμάτων μεταδόσεως κινηματογραφικών ταινιών παρέβησαν το άρθρο 50 της *ordonnance* της 30ής Ιουνίου 1945, το οποίο ορίζει ότι:

«Απαγορεύονται υπό τις ίδιες συνθήκες οι δραστηριότητες επιχειρήσεως ή ομάδος επιχειρήσεων που κατέχουν στην εσωτερική αγορά, ή σε σημαντικό τμήμα της, δεσπόζουσα θέση, η οποία χαρακτηρίζεται από μονοπωλιακή κατάσταση ή πρόδηλη συγκέντρωση οικονομικής ισχύος, όταν οι εν λόγω δραστηριότητες έχουν ως αντικείμενο ή μπορούν να έχουν ως αποτέλεσμα την παρεμβολή εμποδίων στην κανονική λειτουργία της αγοράς.»

Η πιο πάνω όμως ομοσπονδία δικαιολόγησε την εν λόγω εκτίμηση με τη διαπίστωση ότι το

τίμημα που καταβάλλεται για την αγορά των δικαιωμάτων μεταδόσεως είναι τόσο ασήμαντο ώστε προκύπτει από αυτό ανισόρροπη κατανομή της απόδοσης μεταξύ, αφενός, των κινηματογραφικών αιθουσών και, αφετέρου, της τηλεόρασης· επικαλέστηκε εξάλλου το ότι το ένα τρίτο των προγραμματίων της τηλεοράσεως εξασφαλίζεται, με τον τρόπο αυτό, με το 3 έως 6% του προϋπολογισμού και στηρίχτηκε επίσης σε σύγκριση μεταξύ του μέσου τιμήματος που καταβλήθηκε το 1978 για την αγορά δικαιώματος μεταδόσεως και του κόστους τηλεοπτικής εκπομπής. Ωστόσο έκρινε ότι έπρεπε με την ίδια ευκαιρία να δεχτεί ότι το άρθρο 51 της *ordonnance* που προαναφέρθηκε έχει εφαρμογή (κατά τους όρους του εν λόγω άρθρου, οι διατάξεις του άρθρου 50 δεν αφορούν τη συμπεριφορά επιχειρήσεως η οποία κατέχει δεσπόζουσα θέση όταν η συμπεριφορά αυτή απορρέει από την εφαρμογή νομοθετικού κειμένου), λόγω πληθώρας υποχρεώσεων (περιορισμός των εσόδων των εταιριών τηλεοράσεως και υποχρεωτική άδεια του Κοινοβουλίου) που περιορίζουν σοβαρά το περιθώριο ενεργείας των εταιριών τηλεοράσεως. Γι' αυτόν το λόγο η έκθεση της γαλλικής επιτροπής ανταγωνισμού για το έτος 1979 αναφέρει ιδίως την ανάγκη για το Δημόσιο να *προσαρμόσει το νομοθετικό πλαίσιο* μέσα στο οποίο αναπτύσσονται οι δραστηριότητες της τηλεόρασης (προφανώς η εν λόγω σύσταση δεν ακολουθήθηκε επαρκώς, παρά τα διαβήματα του Bureau de liaison des industries cinématographiques στις αρμόδιες γαλλικές αρχές).

Παρά την έκδοση της εν λόγω γνώμης, ο γενικός διευθυντής ανταγωνισμού της Επιτροπής ενέμεινε στην άποψή του και πληροφόρησε σχετικά το προσφεύγον με έγγραφο της 28ης Οκτωβρίου 1983. Το εν λόγω έγγραφο ανέφερε στην αρχή ότι η γνώμη της γαλλικής επιτροπής ανταγωνισμού στηρίζεται «στη γαλλική νομοθεσία η οποία δεν ανταποκρίνεται στα ίδια κριτήρια και τις ίδιες συνθήκες του άρθρου 86 της Συνθήκης της Ρώμης». Εξάλλου το πιο πάνω έγγραφο ανέφερε ότι — δεδομένου ότι ο προσφεύγων δεν προσκόμισε κανένα νέο στοιχείο — η διαπίστωση ότι το

άρθρο 86 δεν έχει εφαρμογή για τους λόγους που αναφέρονται στο έγγραφο της 12ης Ιουλίου 1983 εξακολουθούσε να ισχύει και, κατά συνέπεια, δεν έπρεπε να δοθεί συνέχεια στην υπόθεση.

Στη συνέχεια, το CICCE άσκησε ενώπιον του Δικαστηρίου, στις 29 Δεκεμβρίου 1983, προσφυγή με την οποία ζητεί την ακύρωση των αποφάσεων της Επιτροπής της 12ης Ιουλίου 1983 και της 28ης Οκτωβρίου 1983.

Έχω σχετικά να παρατηρήσω τα ακόλουθα.

I — Επί του παραδεκτού

1. Το παραδεκτό της προσφυγής δεν αμφισβητήθηκε καθαυτό και, επομένως, καμία σχετική αντίρρηση δεν έπρεπε κανονικά να εγερθεί.

Πράγματι, η νομολογία έχει ήδη δεχθεί (απόφαση στην υπόθεση 26/76¹) ότι πρόσωπα τα οποία δικαιούνται να υποβάλλουν αιτήσεις βάσει του άρθρου 3 του κανονισμού 17 διαθέτουν, σε περίπτωση απορρίψεως της αίτησής τους, ένδικο μέσο (η απόφαση στην υπόθεση 210/81² συμφωνεί εφόσον δέχεται, σχετικά με κοινοποίηση της οριστικής θέσεως που λαμβάνει η Επιτροπή επί καταγγελίας, ότι παρέχεται ένδικο μέσο στην περίπτωση που η υποβαλλομένη βάσει του άρθρου του κανονισμού 17 αίτηση δεν γίνει δεκτή εν όλω ή εν μέρει). Είναι επίσης προφανές ότι το CICCE, του οποίου τα μέλη μπορούν να υποστούν ζημία όσον αφορά τις δυνατότητες πωλήσεως, λόγω της υποτιθέμενης αντίθετης προς τους νόμους του ανταγωνισμού συμπεριφοράς των γαλλικών εταιριών τηλεοράσεως, έχει « έννομο συμφέρον » κατά την έννοια του άρθρου 3 του κανονισμού 17 (βλέπε σχετικά Steindorf, Das Antragsrecht im EWG-Kartellverfahren und seine prozessuale Durchsetzung στο « Außenwirtschaftsdienst des Betriebsberaters » 1963, σσ. 353 επ.· Deringer, « Das Wettbewerbsrecht der Europäischen Wirtschaftsgemeinschaft »,

σημείωση επί του άρθρου 3 του κανονισμού 17).

Επίσης, είναι πολύ φυσικό ότι τις προσβαλλόμενες αποφάσεις έλαβε ο γενικός διευθυντής ανταγωνισμού της Επιτροπής των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων και ότι η προσφυγή αναφέρεται στο έγγραφο της 12ης Ιουλίου 1983 (του οποίου η ημερομηνία κοινοποιήσεως θα μπορούσε να δώσει την εντύπωση ότι η προσφυγή που ασκήθηκε το Δεκέμβριο 1983 είναι εκπρόθεσμη). Είναι πρόδηλο — τίποτα αντίθετο δεν ελέγχθη κατά τη διαδικασία — ότι ο γενικός διευθυντής ανταγωνισμού είναι αρμόδιος για να εκδίδει τέτοιες πράξεις (πράγμα που μπορεί κάλλιστα να υποστηριχτεί) και ότι, επομένως, οι πράξεις αυτές πρέπει να αποδοθούν στην Επιτροπή. Χωρίς αμφιβολία, το έγγραφο του Ιουλίου 1983 που προαναφέρθηκε περιλαμβάνεται επίσης στα αιτήματα της προσφυγής (δεδομένου ότι με αυτό δεν έληξε η ενώπιον της Επιτροπής διαδικασία, το εν λόγω έγγραφο δεν μπορεί να θεωρηθεί ως βλαπτική πράξη· βλέπε von der Groeben, von Boeckh, Thiesing, « Kommentar zum EWG-Vertrag », σημείωση επί του άρθρου 3 του κανονισμού 17), αλλά αυτό δεν επιτρέπει καμία αντίρρηση εφόσον σκοπός του είναι ιδίως — όπως το αναγνώρισε η ίδια η Επιτροπή — να παράσχει μέρος της αιτιολογίας στην οποία βασίζεται η οριστική απόφαση να μη δοθεί η συνέχεια στην υπόθεση.

2. Ωστόσο, δύο άλλα στοιχεία επιτρέπουν σοβαρές αμφιβολίες ως προς το παραδεκτό.

α) Σύμφωνα με τη διατύπωσή της, η προσφυγή προβλέπει αποκλειστικά στην ακύρωση των δύο προαναφερθεισών αποφάσεων να μη δοθεί συνέχεια στην υπόθεση. Ωστόσο, η προσφυγή έχει στην πραγματικότητα ως αντικείμενο — αυτό τονίστηκε για μια ακόμη φορά κατά τη διάρκεια της προφορικής διαδικασίας — την έκδοση αποφάσεως με την οποία να αναγνωρίζεται η κατάχρηση δεσπόζουσας θέσης κατά την έννοια του άρθρου 86 της Συνθήκης ΕΟΚ. Κατά την Επιτροπή, αυτό βαίνει πέραν του πλαισίου της υπό κρίση διαφοράς και ασφαλώς επί του σημείου αυτού πρέπει να γίνει δεκτή η άποψη της Επιτροπής.

1 — Απόφαση της 28ης Οκτωβρίου 1977 στην υπόθεση 26/76, Metro SB-Großmärkte GmbH & Co. KG κατά Επιτροπής των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, Slg. 1977, σ. 1875.

2 — Απόφαση της 11ης Οκτωβρίου 1983 στην υπόθεση 210/81, Oswald Schmidt, ενεργών υπό την επωνυμία Demo-Studio Schmidt κατά Επιτροπής των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, Συλλογή 1983, σ. 3045.

Επ' αυτού, η αποφασιστική σκέψη είναι απλούστατα ότι η εφαρμογή του άρθρου 86 προϋποθέτει την ύπαρξη δεσπόζουσας θέσης και προσβολή του εμπορίου μεταξύ των κρατών μελών. Η Επιτροπή, όμως, τόνισε ρητώς ότι δεν ήλεγξε ακόμα αυτές τις προϋποθέσεις. Ειδικότερα δεν διαμόρφωσε ακόμα γνώμη επί της πρώτης προϋποθέσεως, με την οποία τίθεται το πρόβλημα του ορισμού της σχετικής αγοράς καθώς — και εφόσον πρόκειται περί τριών διαφορετικών εταιριών — το πρόβλημα οριοθετήσεως συλλογικού σε σχέση με ατομικού μονοπωλίου. Επομένως, δεν μπορώ τώρα να εξετάσω αυτά τα σημεία· ειδικότερα θα ήταν αβάσιμο να λεχθεί, αντιθέτως προς την άποψη του προσφεύγοντος, ότι απαγορεύεται στην Επιτροπή να επανέλθει επί των σημείων αυτών, υπό το πρόσχημα ότι δεν τα εξήτασε στις ένδικες αποφάσεις.

Το μόνο, επομένως, πραγματικό αντικείμενο της υπό κρίση διαφοράς είναι αν υφίστανται επαρκή στοιχεία που να επιτρέπουν τη διαπίστωση της ύπαρξης καταχρηστικής πολιτικής τιμών εκ μέρους των τριών εταιριών ητλεοράσεως, που να δικαιολογούν τη συνέχιση της εξέτασης της υπόθεσης.

β) Εξάλλου, η Επιτροπή έχει τη γνώμη ότι οι προβαλλόμενες από το προσφεύγον αιτιάσεις δεν είναι όλες παραδεκτές.

Αναφέρεται σχετικά στο άρθρο 6 του κανονισμού 99/69 που ήδη ανέφερα στην αρχή. Η εν λόγω διάταξη καθορίζει σε ποιο μέτρο η νομική θέση του προσφεύγοντος προστατεύεται από την άσκηση της προσφυγής ενώπιον του Δικαστηρίου: κατά συνέπεια, τα μόνα επιχειρήματα που μπορούν να προβληθούν στο πλαίσιο διαδικασίας ενώπιον του Δικαστηρίου είναι τα περιεχόμενα στις παρατηρήσεις που διατυπώθηκαν σύμφωνα με το άρθρο 6 του κανονισμού 99/63· πρέπει επομένως να αποκλειστεί *το να επανέλθουμε* σε επιχειρήματα που δεν έχουν διαδραματίσει κανένα ρόλο κατά τη διάρκεια της εν λόγω διαβούλευσης.

Αμφιβάλλω σοβαρά για το βάσιμο της εν λόγω γνώμης. Εν πάση περιπτώσει η νομολογία δεν παρέχει κανένα σχετικό στοιχείο προς αυτή την κατεύθυνση. Πράγματι, η νομολογία δέχεται (σκέψη 17 της απόφασης στην υπόθεση 125/78³) ότι το άρθρο 6 αποβλέπει στο να διασφαλιστεί ότι ο αιτών ενημερώνεται επί των λόγων που προκάλεσαν την απόρριψη της αίτησης· προστίθεται ότι η Επιτροπή δεν εμποδίζεται να επανεξετάσει το φάκελο αν ο αιτών προσκομίσει, εντός της προθεσμίας που του παρέχει προς το σκοπό αυτό, νέα πραγματικά ή νομικά στοιχεία. Το ουσιώδες σημείο είναι χωρίς αμφιβολία το γεγονός ότι η άποψη της Επιτροπής θα κατέληγε στον περιορισμό της νομικής προστασίας που οι συνδυασμένες διατάξεις της Συνθήκης και του άρθρου 3 του κανονισμού 17 παρέχουν προφανώς στον αιτούντα. Γι' αυτό, θα έπρεπε ωστόσο οι σχετικές διατάξεις να είναι ρητές (όπως για παράδειγμα το άρθρο 38, δεύτερη παράγραφος, της Συνθήκης ΕΚΑΧ ή το άρθρο 42, παράγραφος 2, του κανονισμού διαδικασίας) και δεν αρκεί για το σκοπό αυτό η διάταξη κανονισμού της Επιτροπής που περιορίζεται στο να εγγυάται στον αιτούντα ότι θα ακουστεί μια τελευταία φορά.

Αντιθέτως προς την άποψη της Επιτροπής, θεωρώ ότι, κατά την ενώπιον του Δικαστηρίου διαδικασία ελέγχου της νομιμότητας αποφάσεως να μη δοθεί συνέχεια σε μια υπόθεση, όλοι οι επικαλούμενοι από την Επιτροπή λόγοι μπορούν καταρχήν να αμφισβητηθούν και πρέπει, κατά συνέπεια, να εξεταστεί το σύνολο των διατυπούμενων στην προσφυγή αιτιάσεων πριν δοθεί απάντηση στο ερώτημα αν η υπόθεση δεν έπρεπε να εξεταστεί περισσότερο. Επομένως, δεν έχει σημασία το αν δεν μπορεί να επιτευχθεί ισοδύναμο αποτέλεσμα, έχοντας υπόψη το γεγονός ότι το προσφεύγον σε μια πρώτη του αντίδραση (της 29ης Αυγούστου

3 — Απόφαση της 18ης Οκτωβρίου 1979 στην υπόθεση 125/78, GEMA, Gesellschaft für musikalische Aufführungs- und mechanische Vervielfältigungsrechte κατά Επιτροπής των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, Slg. 1979, σ. 3173.

1983) χαρακτήρισε αβάσιμη όλη την επιχειρηματολογία της Επιτροπής ή το ότι, στις τελευταίες παρατηρήσεις του, αναφέρθηκε στην προαναφερθείσα γνώμη της γαλλικής επιτροπής ανταγωνισμού (η αναφορά αυτή αποτελεί — κατά το προσφεύγον — διατύπωση επαρκώς σαφή των αιτιάσεων τις οποίες η Επιτροπή θεωρεί απαράδεκτες).

II — Επί της ουσίας

1. Ως προς την εκτίμηση — που είναι σημαντική στην προκειμένη περίπτωση — της έκτασης της υποχρέωσης που το άρθρο 3 του κανονισμού 17 επιβάλλει στην Επιτροπή έναντι αιτούντος, νομίζω ότι πρέπει να υπενθυμίσω στην αρχή τη σχετική νομολογία.

Σύμφωνα με την εν λόγω νομολογία (βλέπε απόφαση στην υπόθεση 125/78¹ σκέψη 18), η προαναφερθείσα διάταξη δεν παρέχει στον αιτούντα κανένα δικαίωμα να απαιτήσει από την Επιτροπή οριστική απόφαση ως προς την ύπαρξη ή την ανυπαρξία της υποτιθέμενης παράβασης· η Επιτροπή δεν έχει, επομένως, την υποχρέωση να συνεχίσει εν πάση περιπτώσει τη διαδικασία μέχρι του σταδίου της οριστικής απόφασης. Γι' αυτό το λόγο, η προαναφερθείσα απόφαση δεν επέκρινε την Επιτροπή επειδή θεώρησε — δεδομένου ότι αμφέβαλλε για την ύπαρξη δεσπόζουσας θέσης και καταχρηστικής εκμετάλλευσης της εν λόγω θέσης — ότι δεν ήταν δικαιολογημένο να εκδοθεί απόφαση βάσει του άρθρου 86 της Συνθήκης.

Στην απόφαση επί της υποθέσεως 210/81² (επρόκειτο για την εφαρμογή, έναντι της προσφεύγουσας, συμβάσεως επιλεκτικής διανομής) τίθεται ασφαλώς ζήτημα περί « καθήκοντος επαγρυπνήσεως » της Επιτροπής (σκέψη 22) και περί της υποχρεώσεως, σε περίπτωση υπο-

βολής αιτήσεως, εξετάσεως των περιστατικών που επικαλείται ο αιτών για να εκτιμηθεί αν οι σχετικοί με τον ανταγωνισμό κανόνες έχουν παραβιασθεί ή όχι (σκέψη 19). Ωστόσο, η εν λόγω απόφαση δέχτηκε επίσης (σκέψη 22) ότι η *καταγγελία* δεν περιελάμβανε κανένα στοιχείο ικανό να στηρίξει την άποψη ότι είχαν παραβιαστεί οι κοινοτικοί κανόνες ανταγωνισμού και εξάλλου (σκέψη 20) τίποτε δεν επιτρέπει την κρίση ότι η επιχείρηση είχε εφαρμόσει το σύστημά της περί επιλεκτικής διανομής κατά παράβαση του δικαιού του ανταγωνισμού. Εξάλλου η εν λόγω απόφαση περιέχει ένδειξη ως προς τον περιορισμένο έλεγχο που ασκεί το Δικαστήριο σε παρόμοιες υποθέσεις κατά το μέτρο που τονίζει ότι οι διαπιστώσεις της Επιτροπής δεν στηρίζονταν σε ανακριβή πραγματικά περιστατικά ούτε έπασχαν από προφανή πλάνη κατά την εκτίμηση.

2. Είναι, συνεπώς, σαφές ότι η νομολογία δεν ακολουθεί σε διάφορα σημεία τη θεωρία κατά την οποία κάθε πρόσωπο που έχει έννομο συμφέρον και επικαλείται περιστατικά που μπορούν ευλόγως να οδηγήσουν στο συμπέρασμα ότι υφίσταται δυνατότητα παραβάσεως των κανόνων του ανταγωνισμού (χωρίς να υφίσταται ανάγκη λεπτομερούς εκθέσεως των σχετικών στοιχείων με τεκμήρια και προσφορά προς απόδειξη) έχει το δικαίωμα να κινήσει τη διαδικασία (περιλαμβανόμενης της αναγκαίας έρευνας) και να ζητήσει την έκδοση αποφάσεως, ενώ αυτό το δικαίωμα δεν μπορεί να το αρνηθεί παρά στην περίπτωση που η καταγγελία του είναι αδικαιολόγητη και κακόβουλη (βλέπε Steindorf, loc. cit. με την ίδια έννοια βλέπε Deringer, loc. cit., όπου εξετάζει τη δυνατότητα που διαθέτει ο καταγγέλλων να απαιτήσει την παύση της παραβίασης των κανόνων του ανταγωνισμού· ή τον von der Groeben, loc. cit., κατά τον οποίο ο καταγγέλλων που συγκεντρώνει επαρκείς ενδείξεις έχει το δικαίωμα να απαιτήσει την επέμβαση της Επιτροπής, η οποία τότε έχει την υποχρέωση, από την αρχή της νομιμότητας, να προβεί στην κατάργηση της παράβασης).

Επιβάλλεται αντιθέτως η σκέψη ότι η Επιτροπή διαθέτει σε τέτοιες περιπτώσεις πολύ ευρύ περιθώριο εκτίμησης κατά την άσκηση

2 — Απόφαση της 11ης Οκτωβρίου 1983 στην υπόθεση 210/81, Oswald Schmidt, ενεργών υπό την επωνυμία Demo-Studio Schmidt κατά Επιτροπής των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, Συλλογή 1983, σ. 3045.

3 — Απόφαση της 18ης Οκτωβρίου 1979 στην υπόθεση 125/78, GEMA, Gesellschaft für musikalische Aufführungs- und mechanische Vervielfältigungsrechte κατά Επιτροπής των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, Slg. 1979, σ. 3173.

της οποίας τα επικαλούμενα από τον καταγγέλλοντα επιχειρήματα έχουν μεγάλη σημασία (ο καταγγέλλων έχει πολύ μεγάλη υποχρέωση συνεργασίας, ιδίως όταν πρόκειται περί μεγάλης επιχειρήσεως ή σημαντικής ομοσπονδίας). Δεν είναι, επομένως, δυνατό σε καμία περίπτωση — και αυτό επιβεβαιώνεται από το γεγονός ότι οι ενδιαφερόμενοι μπορεί να επικαλεστούν τα δικαιώματά τους απευθείας ενώπιον των εθνικών δικαστηρίων καθώς και από τη διαπίστωση ότι η Επιτροπή, η οποία ενεργεί πρώτα απ' όλα για το γενικό συμφέρον, δεν διαθέτει τα αναγκαία μέσα για την εξέταση όλων των καταγγελιών (που προφανώς είναι πάρα πολλές) — να γίνει δεκτό ότι η Επιτροπή έχει την υποχρέωση, εξαιτίας μιας ενδείξεως σχετικής με ορισμένες υποψίες, να κινήσει και να συνεχίσει τη διαδικασία στο πλαίσιο του δικαίου του ανταγωνισμού, με όλες τις συμπαρομαρτούσες συνέπειες, μέχρι της εκδόσεως αποφάσεως που να διαπιστώνει ότι έγινε παράβαση ή ότι δεν μπόρεσε να αποδειχτεί.

Αν ακολουθεί αυτή τη συμπεριφορά — και αυτό συνέβη στην προκειμένη περίπτωση — δεν μπορεί να επικριθεί η συμπεριφορά της Επιτροπής παρά μόνο αν πάσχει από πλάνη κατά την εκτίμηση ή αν αποδεικνύεται ότι εμόρφωσε τη γνώμη της βάσει ανακριβών περιστατικών.

3. Οι επικαλούμενοι από το προσφεύγον διάφοροι ισχυρισμοί

α) Το έγγραφο της Επιτροπής της 12ης Ιουλίου 1983 αναφέρει στο σημείο 2 ότι η οικονομική αξία μιας κινηματογραφικής ταινίας — στην οποία η νομολογία αποδίδει, όπως είναι γνωστό, ορισμένη σημασία όταν πρόκειται να εκτιμηθεί η καταχρηστική πολιτική τιμών βλέπε απόφαση στις υποθέσεις 26/75⁴ και 27/76⁵ — διακυμαίνεται και εξαρτάται ιδίως από πολλούς παράγοντες τους οποίους το εν λόγω έγγραφο αναφέρει υπό α) έως στ).

αα) Σε μια προσπάθεια να κλονίσει την ίδια τη θεμελίωση της αμφισβητούμενης απόφασης, το προσφεύγον παρατήρησε σχετικά ότι η Επιτροπή κακώς εξομοιώνει την οικονομική αξία της μεταδόσεως της ταινίας με την εσωτερική της οικονομική αξία· στην πραγματικότητα, η αξία δικαιώματος μεταδόσεως εξαρτάται από τη φύση και τη σπουδαιότητα της χρήσεως που ο εκδοχέας μπορεί να κάνει του δικαιώματος που του εκχωρείται.

ββ) Το προσφεύγον προσθέτει ότι στην πραγματικότητα η αξία μιας κινηματογραφικής ταινίας δεν εξαρτάται από όλα τα κριτήρια που αναφέρει η Επιτροπή· ειδικότερα η οικονομική τύχη μιας ταινίας συχνά δεν έχει καμία σχέση με την οικονομική της αξία.

γγ) Τόνισε επίσης ότι το γεγονός ότι η ταινία δεν έχει ακόμα προβληθεί σε κινηματογραφικές αίθουσες είναι ξένο προς την απόκτηση του δικαιώματος μεταδόσεως, εφόσον το εν λόγω δικαίωμα δεν ασκείται σε καμία περίπτωση παρά μόνο μετά την προβολή της ταινίας στις κινηματογραφικές αίθουσες.

δδ) Προσάπτει εξάλλου στην Επιτροπή ότι δεν έλαβε υπόψη στην απόφασή της την αξία της υπηρεσίας που καθίσταται δυνατή με το δικαίωμα μεταδόσεως· έχει σχετικά υπόψη του τη δυνατότητα οργανώσεως τηλεοπτικών προγραμμάτων με επαρκή πληρότητα.

Είναι ωστόσο ευχερές να αποδειχθεί ότι οι επικρίσεις αυτές δεν είναι βάσιμες.

Όσον αφορά το σημείο αα), αρκεί η διαπίστωση ότι, μεταξύ των κριτηρίων αξίας που αναφέρονται στο έγγραφο της Επιτροπής, περιλαμβάνονται ο αριθμός των πιθανών τηλεθεατών, το αν μια ταινία έχει ήδη μεταδοθεί ή όχι, και η διάρκεια των δικαιωμάτων μεταδόσεως, δηλαδή τόσα στοιχεία που δεν έχουν καμία σχέση με την εσωτερική οικονομική αξία της ταινίας (κατά την έννοια του κόστους παραγωγής της, το οποίο προφανώς έχει υπόψη του το προσφεύγον).

Όσον αφορά το επιχειρήμα του σημείου ββ), η Επιτροπή προφανώς δεν θέλησε να ισχυριστεί ότι η αξία ορισμένης ταινίας εξαρτάται από όλα τα επισημανθέντα κριτήρια, από τα οποία

4 — Απόφαση της 13ης Νοεμβρίου 1975 στην υπόθεση 26/75, General Motors Continental NV κατά Επιτροπής των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, Slg. 1975, σ. 1367.

5 — Απόφαση της 14ης Φεβρουαρίου 1978 στην υπόθεση 27/76, United Brands Company και United Brands Continental BV κατά Επιτροπής των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, Slg. 1978, σ. 207.

θα έπρεπε κατά κάποιο τρόπο να καταρτιστεί πίνακας με σημεία. Κατά τη γνώμη μου, είναι σαφέστατο ότι η εν λόγω απარიθμηση αφορούσε απλώς τα κριτήρια που μπορούν κατά γενικό τρόπο να ληφθούν υπόψη για τον προσδιορισμό της αξίας μιας ταινίας.

Όσον αφορά την αιτίαση του σημείου γγ), η Επιτροπή δήλωσε κατά πειστικότατο τρόπο ότι εξέταζε σχετικά το αν μια ταινία μεταδίδεται *στην τηλεόραση* για πρώτη φορά· καμιά άλλη υπόθεση δεν μπορεί να γίνει δεκτή εφόσον το γαλλικό δίκαιο — η Επιτροπή γνωρίζει τη σχετική γαλλική κανονιστική ρύθμιση — προβλέπει ότι μια ταινία δεν μπορεί να μεταδοθεί παρά μόνον αφού προβληθεί επί ορισμένο χρονικό διάστημα (τρία έτη) στις κινηματογραφικές αίθουσες.

Ως προς την αιτίαση υπό δδ), η χρησιμοποίηση του όρου « ιδίως » στο έγγραφο της Επιτροπής καταδεικνύει από μόνη της σαφέστατα ότι δεν πρόκειται περί εξαντλητικής απარიθμήσεως· εξάλλου, η Επιτροπή αναγνώρισε επίσης χωρίς καμία δυσκολία ότι η τιμή μιας κινηματογραφικής ταινίας τελεί επίσης σε συνάρτηση με το κατά πόσο ελκύει τηλεθεατές (πράγμα που ασφαλώς δεν υποδηλοί πώς το στοιχείο αυτό πρέπει να εκτιμηθεί κατά τον καθορισμό της τιμής του δικαιώματος μεταδόσεως). Κατά το μέτρο που, στο ίδιο πλαίσιο, το προσφεύγον προβάλλει επίσης ότι οι *υψηλότερες τιμές διαφημίσεως* εφαρμόζονται σε διαφημιστικές εκπομπές που μεταδίδονται αμέσως πριν από τη μετάδοση της κινηματογραφικής ταινίας (πράγμα που συμβαίνει το βράδυ της Κυριακής στο κανάλι TF 1) παρατηρώ καταρχάς ότι η τιμή που καταβάλλεται για ένα λεπτό διαφήμισης δεν επιτρέπει τη συναγωγή αμέσων συμπερασμάτων ως προς την αξία του δικαιώματος μεταδόσεως μιας ταινίας, εφόσον πρόκειται, προφανώς, περί υπηρεσιών ριζικά διαφορετικών. Επιπλέον, η σχετική έκθεση του προσφεύγοντος αντιφάσκει κυρίως προς το γεγονός — το οποίο επικαλείται η Επιτροπή — ότι οι τιμές διαφημίσεως που εφαρμόζονται στο TF 1 δεν διαφέρουν ανάλογα με την περίπτωση που τη διαφήμιση ακολουθεί ταινία (συχνά — αλλά όχι πάντοτε — τη Δευτέρα) και τις άλλες περιπτώσεις (τις υπόλοιπες εργάσιμες ημέρες).

β) Δεδομένου ότι το προσφεύγον κατά την ενώπιον της Επιτροπής διαδικασία (όπως εξάλλου και κατά τη διάρκεια της διαδικασίας ενώπιον του Δικαστηρίου) δεν ανέφερε παρά *συνολικούς αριθμούς* — όπως για παράδειγμα: το τμήμα που διατέθηκε για την αγορά των δικαιωμάτων μετάδοσης κινηματογραφικών ταινιών σε σχέση με το σύνολο των εσόδων της τηλεόρασης, τη σύγκριση μεταξύ μέσης τιμής αγοράς των δικαιωμάτων μετάδοσης ταινιών και του μέσου κόστους παραγωγής τηλεταινίας —, το έγγραφο της Επιτροπής της 12ης Ιουλίου 1983 τονίζει στα σημεία 3 και 4 (και χωρίς αμφιβολία στα σημεία αυτά η Επιτροπή στήριξε την επιχειρηματολογία της) ότι δεν μπορεί να εφαρμοστεί το άρθρο 86 της Συνθήκης ΕΟΚ σε στοιχεία του προϋπολογισμού των εταιριών τηλεόρασεως· αντιθέτως, η κατάχρηση δεν μπορεί να διαπιστωθεί παρά σε σχέση με ορισμένες ταινίες και με τις τιμές που καταβλήθηκαν για τη μετάδοσή τους.

Το προσφεύγον αμφισβητεί το συλλογισμό αυτό. Κατά το προσφεύγον, όταν μια γενικευμένη κατάχρηση μπορεί να διαπιστωθεί βάσει συνολικών αξιών, πρέπει αναγκαστικά να συναχθεί το συμπέρασμα ότι υφίστανται πολλές ειδικότερες καταχρήσεις. Μια τέτοια κατάσταση στηρίζει τουλάχιστον — το προσφεύγον προσθέτει — τεκμήριο που δικαιολογεί την περαιτέρω έρευνα των περιστατικών και, συνεπώς, μπορεί να προσαχθεί στην Επιτροπή ότι δεν τήρησε την υποχρέωσή της να προβεί σε τέτοια έρευνα.

Και στο σημείο αυτό η άποψη της Επιτροπής μου φαίνεται απρόσβλητη.

αα) Η Επιτροπή δικαίως τόνισε ότι δεν μπορεί να αρκестεί σε *τεκμήρια* στον τομέα του δικαίου του ανταγωνισμού όπου οι αποφάσεις της συνεπάγονται σοβαρές συνέπειες στον τομέα του αστικού δικαίου και (μπορούμε να πούμε) του ποινικού δικαίου και όπου είναι ικανές να επηρεάσουν τη συμπεριφορά άλλων επιχειρηματιών στην ίδια αγορά. Την αρχή αυτή έχει συναγάγει από τη Διάταξη που

εκδόθηκε στην υπόθεση 27/76⁵ την οποία είναι δεκτό ότι, ελλείψει αποδείξεως ως προς τον εΐδικο χαρακτήρα των τιμών κατά την έννοια του άρθρου 86, η οικεία επιχείρηση διατηρεί το ευεργέτημα της αμφιβολίας. Στο πλαίσιο αυτό, έχει επίσης σημασία να σημειωθεί ότι οι αποφάσεις στον τομέα του δικαίου του ανταγωνισμού καταλήγουν συχνά στο να απαιτείται να τεθεί τέρμα στην αμφισβητούμενη συμπεριφορά. Είναι προφανές ότι προς το σκοπό αυτό πρέπει να δοθούν πολύ *ακριβείς* εντολές.

ββ) Ως προς τον υπαινιγμό του προσφεύγοντος περί των ασήμαντων μέσων που διατίθενται για την αγορά των δικαιωμάτων μεταδόσεως ταινιών — σε σχέση με το συνολικό προϋπολογισμό των εταιριών τηλεόρασης —, παρατηρείται καταρχάς ότι το μέγεθος του τμήματος αυτού του προϋπολογισμού δεν επιτρέπει κανένα αναπόφευκτο συμπέρασμα ως προς τη χρησιμοποίησή του· πράγματι, αν το τμήμα αυτό δεν διατίθεται παρά για την αγορά μικρού σχετικού αριθμού ταινιών, είναι απόλυτα δυνατό το καταβληθέν για κάθε ταινία τίμημα να είναι καθ' όλα δίκαιο (υπό την έννοια ότι θα αντιστοιχούσε στην τιμή που θα προέκυπτε κανονικά σε περίπτωση επαρκώς αποτελεσματικού ανταγωνισμού, διότι αυτό είναι ακριβώς το κριτήριο που έγινε δεκτό με την απόφαση στην υπόθεση 27/76⁵). Εξάλλου, είναι σαφές ότι αν ήταν δυνατό να αυξάνεται το τμήμα αυτό του προϋπολογισμού χάρη στο άρθρο 86, το τίμημα που θα καταβάλλετο για τα δικαιώματα μεταδόσεως δεν θα ήταν αναγκαστικά πιο μεγάλο εφόσον αυτό θα μπορούσε να οδηγήσει τελικά στην αγορά περισσότερων δικαιωμάτων μεταδόσεως.

γγ) Τέλος, είναι βέβαιο ότι οι ταινίες είναι προϊόντα πολύ *ετερογενή* και, κατά συνέπεια, η αξία των δικαιωμάτων μεταδόσεως είναι πολύ διαφορετική (σύμφωνα με τις δοθείσες

πληροφορίες, τα σχετικά κριτήρια μπορούν ιδίως να είναι η επιτυχία της ταινίας στις κινηματογραφικές αίθουσες, η ηλικία της, η ακροαματικότητά της, το αν μπορεί να μεταδοθεί μία ή περισσότερες φορές και το αν πρόκειται για αναμετάδοση). Αυτό επιβεβαιώνεται από τους αριθμούς που συνέλεξε η Επιτροπή από τις εταιρίες τηλεόρασης και που μας κοινοποιήθηκαν. Έτσι, φαίνεται — δεν θα αναφέρω το σύνολο των αριθμών — ότι το 1980, το TF 1 αγόρασε δικαιώματα μεταδόσεως γαλλικών ταινιών, των οποίων οι τιμές κυμαίνονται μεταξύ 200 000 και 1,1 εκατομμυρίων FF για τις πρώτες μεταδόσεις, μεταξύ 100 000 και 900 000 FF σε περίπτωση δεύτερης μετάδοσης, μεταξύ 120 000 και 900 000 FF σε περίπτωση τρίτης μετάδοσης, και μεταξύ 100 000 και 450 000 FF σε περίπτωση τέταρτης μετάδοσης. Για τις ταινίες καταγωγής άλλων κρατών της ΕΟΚ, οι αριθμοί κυμαίνονται μεταξύ 150 000 και 700 000 FF, ενώ για ταινίες προελεύσεως τρίτων χωρών, κυμαίνονται μεταξύ 130 000 και 850 000 FF (σε περίπτωση πρώτης μετάδοσης), μεταξύ 140 000 και 326 000 FF (δεύτερη μετάδοση) και μεταξύ 150 000 και 270 000 FF (τρίτη μετάδοση).

Είναι σαφές ότι δεν ωφελεί σε τίποτε να συναχθεί από τα πιο πάνω — προς το σκοπό εφαρμογής του άρθρου 86 — μέση αξία, εφόσον δεν αποκλείεται καθόλου ότι οι υψηλότερες τιμές (που φθάνουν περίπου στο κόστος παραγωγής τηλεταινίας) είναι δίκαιες καθ' όλα, όπως και πρέπει να αναγνωριστεί ότι οι λιγότερο υψηλές τιμές (που εφαρμόζονται για παράδειγμα στην τέταρτη μετάδοση ή όταν πρόκειται για ταινία μικρότερης σπουδαιότητας) δεν σημαίνουν αναγκαστικά ότι το ποσό που καταβλήθηκε είναι κατώτερο της αξίας της ταινίας. Η Επιτροπή έχει κυρίως δίκαιο όταν δηλώνει ότι δεν μπορεί να συναχθεί συμπέρασμα περί γενικευμένης κατάχρησης από τη σύγκριση μεταξύ της μέσης τιμής που καταβλήθηκε για δικαιώματα μεταδόσεως και μέσου κόστους παραγωγής μιας τηλεταινίας. Πράγματι, η εν λόγω επιχειρηματολογία πρέπει να απορριφθεί έστω και μόνο διότι τα « προϊόντα » δεν είναι συγκρίσιμα (πρόκειται, αφενός, περί *μοναδικής* *μετάδοσης* μιας ταινίας που ήδη εξήντησε το

5 — Απόφαση της 14ης Φεβρουαρίου 1978 στην υπόθεση 27/76, United Brands Company και United Brands Continental BV κατά Επιτροπής των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, Slg. 1978, σ. 207.

δίκτυο των κινηματογραφικών αιθουσών ή μπορεί να συνεχίζει να το εξαντλεί και, αφετέρου, περί δικαιώματος *κυριότητας* επί νέου προϊόντος, το οποίο μπορεί να μεταδοθεί πολλές φορές και για το οποίο δικαιώματα μπορούν να εκχωρηθούν σε άλλες εταιρίες τηλεόρασης ή σε κατασκευαστές βιντεοκασετών).

δδ) Τέλος, η μέθοδος που εφαρμόζει το προσφεύγον δεν επιτρέπει καν τη θεμελίωση τεκμηρίου δυνάμει του οποίου, προκειμένου να αποφύγει την αιτίαση πρόδωτης πλάνης περί την εκτίμηση, η Επιτροπή θα είχε την υποχρέωση να εξετάσει περαιτέρω την υπόθεση και να προβεί σε νέες έρευνες.

Μια τέτοια ενέργεια δεν δικαιολογείται ασφαλώς στην προκειμένη περίπτωση αν στηριχτεί κανείς στις ενδείξεις τις σχετικές με τις μέσες τιμές των δικαιωμάτων μεταδόσεως που έχουν καταβληθεί σε *άλλα κράτη μέλη* από τις εταιρίες τηλεόρασης, τιμές που το προσφεύγον κοινοποίησε στην Επιτροπή σε απάντηση του ενδεκάτου ερωτήματος της αίτησης πληροφοριών που απέστειλε η Επιτροπή. Πράγματι, οι εν λόγω αριθμοί (που αναφέρονται στο έτος 1977) δεν εμφανίζουν για καμία χώρα τιμές αισθητά ανώτερες από τις τιμές της Γαλλίας (μέση τιμή: 213 000 FF, ανωτάτη τιμή: 1 000 000 FF)· αντιθέτως, όλες οι άλλες χώρες εφαρμόζουν, φαίνεται, χαμηλότερες τιμές και μόνο η μέση τιμή που κοινοποιήθηκε από την Ομοσπονδιακή Δημοκρατία της Γερμανίας είναι ίση — μετά την εφαρμογή των ισχυουσών κατά την κρίσιμη εποχή ισοτιμιών συναλλάγματος — με 223 000 FF και επομένως ελαφρώς ανώτερη από τη μέση τιμή που καταβλήθηκε στη Γαλλία. Νομίζω ότι καμία ενέργεια τέτοιου είδους δεν δικαιολογείται ούτε αφού γνωστοποιηθούν οι διάφορες τιμές που καταβλήθηκαν για δικαιώματα μεταδόσεως από τις εταιρίες γαλλικής τηλεόρασης, ακριβώς διότι οι διαφορές μπορούν να εξηγηθούν από τις διαφορές ως προς την αξία των εν λόγω ταινιών.

Το προσφεύγον όφειλε αντιθέτως — πράγμα που δεν έπρεπε να εμφανίζει καμία δυσκολία για μια ευρωπαϊκή ομοσπονδία — να αποδείξει, με τη βοήθεια *συγκεκριμένων παραδειγ-*

μάτων, την ύπαρξη σοβαρών ενδείξεων περί υπάρξεως καταχρήσεως· η απόδειξη αυτή μπορούσε να προσκομιστεί για παράδειγμα αποδεικνύοντας ότι για μια ορισμένη ταινία ανώτερη τιμή καταβλήθηκε σε άλλο κράτος (για παράδειγμα κράτος όπου υφίσταται ο ανταγωνισμός ιδιωτικών εταιριών τηλεόρασης) ή αποδεικνύοντας ότι πωλητές που ευρίσκονται σε ενισχυμένη θέση (υπάρχουν ορισμένοι επίσης και στη Γαλλία) επέτυχαν για παρόμοιες ταινίες ανώτερες τιμές.

Δεδομένου ότι δεν συνέβη κάτι τέτοιο, το γεγονός ότι η Επιτροπή παραιτήθηκε από μακρόχρονες και δυσχερείς έρευνες που δεν θα επέτρεπαν στις υπηρεσίες της να ασχοληθεί με άλλα έργα δεν μπορεί να θεωρηθεί ότι συνιστά πλάνη περί την εκτίμηση.

γ) Απομένει να εξεταστεί το γεγονός ότι στο έγγραφό της της 13ης Σεπτεμβρίου 1983, το προσφεύγον αναφέρθηκε στην προαναφερθείσα γνώμη της γαλλικής επιτροπής ανταγωνισμού (ενώ οι δηλώσεις, οι οποίες αναφέρονται επίσης στο εν λόγω έγγραφο, του σημερινού Προέδρου της Γαλλικής Δημοκρατίας έχουν προδήλως *πολιτικό* χαρακτήρα και δεν αποτελούν νομική εκτίμηση των περιστατικών στην προκειμένη περίπτωση και δεν μπορούν, επομένως, να προβληθούν στο πλαίσιο της υπό κρίση *υπόθεσης*).

Κατά το προσφεύγον, θα έπρεπε τουλάχιστον να ληφθεί υπόψη η γνώμη της γαλλικής επιτροπής ανταγωνισμού η οποία, αν και δεν μπορούσε να επιβληθεί στην Επιτροπή, δικαιολογούσε τουλάχιστο τη συνέχιση της διαδικασίας.

Δεν μπορούμε να δεχτούμε αυτή την άποψη του προσφεύγοντος.

Ασφαλώς, τα κείμενα — αφενός, το άρθρο 50 της *ordonnance* της 30ής Ιουνίου 1945 και, αφετέρου, του άρθρου 86 της Συνθήκης — έχουν ανάλογο περιεχόμενο ουσίας. Δεν μπορεί ωστόσο να παραγνωριστεί ότι το γαλλικό σύστημα διαφέρει στο σύνολό του εμφανώς από το κοινοτικό σύστημα, αν ληφθούν υπόψη οι αρμοδιότητες (συμβουλευτικές) της επιτροπής του ανταγωνισμού, οι

έννομες συνέπειες που συνδέονται με τις γνώμες της καθώς και ιδίως το άρθρο 51 της ordonnance που δεν έχει το ισοδύναμό τους στο κοινοτικό δίκαιο (βλέπε επίσης Behrens και Korb-Schikaneder «Europäisches Wettbewerbsrecht vor französischen Gerichten», Rabels Zeitschrift, 48ο έτος, τεύχος 48, σσ. 457 επ., ειδικότερα σσ. 464 έως 466). Το χαρακτηριστικό στοιχείο νομίζω πριν από όλα ότι είναι — και αυτό αποδεικνύεται από το περιεχόμενο της γνώμης της γαλλικής επιτροπής του ανταγωνισμού — μια άκρως *γενικευμένη* πρακτική (σ' αυτό αναφέρεται επίσης ο Steindorf, loc. cit.).

Αυτό επιτρέπει τη σκέψη, την οποία άλλωστε ενισχύουν οι διαπιστώσεις που περιέχονται στη γνώμη της γαλλικής επιτροπής του ανταγωνισμού σχετικά με το άρθρο 51 της ordonnance και την έκθεση της εν λόγω επιτροπής για το έτος 1979, ότι η εν λόγω γνώμη έχει διαφορετική λειτουργία και διαφορετικό σκοπό από το σκοπό και τη λειτουργία των διαπιστώσεων που στηρίζονται στο άρθρο 86 της Συνθήκης. Επομένως, οι εκτιμήσεις που περιέχονται στην εν λόγω γνώμη δεν μπορούν

να μετατεθούν προς το κοινοτικό δίκαιο. Ειδικότερα, δεν είναι νοητό, σ' αυτό το πλαίσιο, οι εν λόγω εκτιμήσεις να συνεπάγονται απευθείας την έναρξη συγκεκριμένων ενεργειών. Έτσι, η γαλλική επιτροπή του ανταγωνισμού τονίζει στις εκτιμήσεις της τη σχέση μεταξύ αποσβέσεως κόστους παραγωγής μιας ταινίας με την εκμετάλλευση στις κινηματογραφικές αίθουσες, αφενός, και τη μετάδοση από την τηλεόραση, αφετέρου. Η εν λόγω μέθοδος δεν είναι ωστόσο ικανή να καταλήξει σε πειστικά συμπεράσματα ως προς την εκτίμηση του αδίκου ή μη αδίκου χαρακτήρα των τιμών που καταβλήθηκαν για τα δικαιώματα μεταδόσεων.

δ) Συνοπτικά είναι, επομένως, δυνατή η διαπίστωση ότι ενόψει των στοιχείων που προσκομίστηκαν κατά τη διαδικασία, δεν μπορεί να προσαφθεί στην Επιτροπή ούτε ότι στηρίχτηκε σε ανακριβή περιστατικά στο πλαίσιο της εκδόσεως των αμφισβητούμενων πράξεων ούτε ότι άσκησε την εξουσία εκτίμησης που διαθέτει κατά εσφαλμένο τρόπο στο πλαίσιο της διαδικασίας που κινήθηκε κατόπιν αιτήσεως του προσφεύγοντος.

Η προσφυγή που ασκήθηκε κατά της αποφάσεως της Επιτροπής της 28ης Οκτωβρίου 1983 δεν είναι βάσιμη και πρέπει, κατά συνέπεια, να απορριφθεί.

Προτείνω κάθε διάδικος να φέρει τα δικά του δικαστικά έξοδα διότι η Επιτροπή δεν υπέβαλε αίτημα ως προς τα δικαστικά έξοδα — κατά παράβαση του άρθρου 40 του κανονισμού διαδικασίας — παρά μόνο στην ανταπάντησή της και γι' αυτό το λόγο το εν λόγω αίτημα πρέπει να αγνοηθεί.